

บทที่ 5

เอกสารสมัยราชวงศ์ซ่งถึงราชวงศ์หยวน

ซ่งสี่ (พงศาวดารราชวงศ์ซ่งฉบับหอหลวง)

(1)

วันจันเว่ย เดือน 11 ปีที่ 25 (รัชศกส้าวซิง) รัฐหลั่วหู่ (羅剎國) ถวายช้างที่ฝึกแล้วเป็นบรรณาการ

(2)

ปีที่ 1 (รัชศกเจียไท่) ปีนัน รัฐจินหลี่ฟู่ (眞里密國) ถวายช้างที่ฝึกแล้ว 2 เชือก

(3)

ปีที่ 1 (รัชศกไคสี่) ปีนัน รัฐจินหลี่ฟู่ ถวายช้างมงคล

(4)

ความพ่ายแพ้สงครามจิ้งอ้าว (井澳) (เจิน) อี้จิงปรารถนาจะพาอี้หวาง (益王) หลบหนีมายังจันเฉิง ครั้นแล้วจึงได้เดินทางมายังจันเฉิงแจ้งความประสงค์ของอี้หวาง แต่เมื่อเห็นว่าจะไม่ประสบความสำเร็จ จึงไม่ได้เดินทางกลับแผ่นดินจีน อี้หวางส่งคนมาเรียกตัวกลับหลายครั้ง แต่ก็ไม่ยินยอมเดินทางกลับ ปีที่ 19 รัชศกจื้อหยวน (ค.ศ. 1282) กองทัมมองโกลพิชิตจันเฉิง (เจิน) อี้จิงหลบหนีมายังสยามและพำนักอยู่จนสิ้นชีวิต

(5)

(เจินล่า) มีจินหลี่ฟู่เป็นเมืองในปกครอง อยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ ทิศตะวันออกเฉียงใต้ติดต่อกับป้อซือหลาน (波斯蘭) ทิศตะวันตกเฉียงใต้อยู่ติดกับเต็งหลิวเหมย (登流眉) ปกครองหมู่บ้าน 60 กว่าแห่ง ปีที่ 6 รัชศกซ่งหยวน กษัตริย์แห่งจินหลี่ฟู่ปกครองดินแดน 20 ปี ส่งราชทูตนำพระราชาส่นมาถวายสิ่งของพื้นเมืองและช้างที่ฝึกแล้ว 2 เชือกเป็นบรรณาการ มีพระบรมราชโองการให้ต้อนรับและพระราชทานสิ่งของตอบแทนอย่างเหมาะสม ด้วยต้องเดินทางไกลข้ามทะเล ภายหน้าไม่ต้องมาถวายบรรณาการ

(6)

รัฐตานหลิวเหมย (丹流眉) ตั้งอยู่ห่างจากจันล่า (占腊) ไปทางทิศตะวันออกเฉียง 50 ลี้ อยู่ห่างจากหลั่วยว่ (罗越) ไปทางทิศใต้เป็นระยะทางน้ำ 15 ลี้ อยู่ห่างจากซีเทียน () ไปทางทิศตะวันออกเฉียง 35 ลี้ อยู่ห่างจากเจิงเหลียง (程良) ไปทางทิศเหนือระยะทาง 60 ลี้ อยู่ห่างจากหลั่วหู่ไปทางทิศ

ตะวันออกเฉียงเหนือเป็นระยะทาง 25 ลี้ อยู่ห่างจากเสอผอ (陝 婆) ไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้เป็นระยะทาง 45 ลี้ อยู่ห่างจากเจิ้งร่ว (程 若) ไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ระยะทาง 15 ลี้...อยู่ห่างจากกวางโจวไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือเป็นระยะทาง 150 ลี้

โทผิงยวี่หล่าน

(1)

(บันทึกอาณาจักรฟูนาน) ความว่า: จินเฉิน (金 陳) เข้าสู่ฤดูฝนในเดือนสี่ สิ้นสุดในเดือนหก ท้องฟ้าไม่ค่อยปลอดโปร่ง เดือนหกไร้ฝน ท้องฟ้าสดใส เป็นประจำเช่นนี้ทุกปี

(2)

(หนังสืออู่จื่อ) บันทึกว่า: จินหลิน () เรียกอีกชื่อหนึ่งว่าจินเฉิน อยู่ห่างจากฟูนานระยะทาง 2,000 ลี้เศษ ผืนดินมีแร่เงิน ราษฎรส่วนใหญ่นิยมล่าช้าง หากจับเป็นนำมาขาย หากตายแล้วเอามาเฉพาะจะ

(หนังสือดินแดนต่างประเทศ) บันทึกว่า: จากฟูนานไปจินเฉินทางทิศตะวันตก ระยะทาง 2,000 ลี้เศษถึงจินเฉิน

ยวี่ไท่

(1)

บันทึกสำนักมู่เกอ (穆 葛) ได้วาดภาพทูตจากจ้านเฉิง ซานผ้อฉี หลัวหู และเจียวจื่อดินแดนละ 1 ภาพ ทูตจากเงินล่า 2 ภาพ และภาพคณะทูตต่างชาติมาถวายบรรณาการ 1 ภาพ

(2)

ดินแดนโพ้นทะเลที่มาถวายบรรณาการมี 42 แห่ง

รัชสมัยจักรพรรดิซ่งเจินจง: ดานหลิวเหมย

รัชสมัยจักรพรรดิซ่งเกาจง: หลัวหู

นับแต่รัชศกจงซิงเป็นต้นมา: เงินหลี่ฟู่

(3)

ตามหลิวเหมย ยังไม่เคยเดินทางมาแผ่นดินจีน วันเหรินจิน เดือน 7 ปีที่ 4 รัชศกเสียนผิง (咸平四年七月壬申) ส่งทูตมาถวายสิ่งของพื้นเมืองเป็นบรรณาการ

(4)

(รัชศกส่าวจิง) วันที่ 29 เดือน 11 ปีที่ 25 เงินล่าและหลิวทูตถวายช้าง 2 เชือกเป็นบรรณาการ
ปีที่ 6 รัชศกหยวนชิ่ง เงินหลิวทูตถวายช้างเป็นบรรณาการ

เชื้อฟู่หยวนกู่ (บันทึกสำนักเช่ฟู่)

(1)

รัฐชานปิ่น (参半國) ตั้งอยู่ห่างจากเงินล่าไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้พันกว่าลี้ ตัวเมืองอยู่ติดทะเล พื้นดินมีความชุ่มชื้น

(2)

เดือน 6 ปีที่ 12 รัชศกเงินกวน ตู๋เหอหลิวส่งทูตมาถวายสิ่งของพื้นเมืองเป็นบรรณาการ เป็นชนชาวคุนหลุน (昆侖) บริเวณดินแดนตอนใต้อันไกลโพ้น

(3)

เดือน 5 ปีที่ 14 รัชศกเงินกวนตู๋เหอหลิว.....ส่งทูตมาถวายสิ่งของพื้นเมืองเป็นบรรณาการ

(4)

เดือน 6 อธิกมาส ปีที่ 17 รัชศกเงินกวน รัฐตู๋เหอหลิว (堕和罗國) ส่งทูตมาถวายสิ่งของพื้นเมืองเป็นบรรณาการ

(5)

ปีที่ 17 รัชศกเงินกวน ปิ่นนั้น รัฐถั่วหวาน (穉豆國) ส่งทูตมายังราชสำนัก (จีน)

(6)

เดือน 3 ปีที่ 21 รัชศกเงินกวน รัฐถั่วหวาน ถวายนกแก้วขาว

(7)

เดือน 2 ปีที่ 23 รัชศกเจินกวน รัฐตัวเหอหลัวส่งทูตมาถวายช้างและไข่มุกไฟ

เดือน 10 ปีที่ 2 รัชศกหยงฮุย รัฐฉ้วนหวานส่งทูตมาถวายสิ่งของ

หลังไฉ่ได้ตำ (บันทึกบอกเล่าเรื่องราวโพ้นทะเล)

(1)

เงินล่ำตั้งอยู่ห่างจากฉ่านเฉิงแต่อยู่ใกล้กับดินแดนโพ้นทะเลต่างๆ ดินแดนข้างเคียงรัฐมีหยูหลี (窰里國) รัฐซีเฉิง (西棚國) รัฐซานปั๋ว (三泊國) รัฐหม่าหลาน (麻兰國) รัฐเต็งหลิวเหมย (登流眉國) รัฐฉี่ล่าต้า (第辣达國) แหล่งผลิตเครื่องหอมที่มีชื่อเสียง (ผลผลิต) ของเต็งหลิวเหมยนับว่าดีที่สุดใน ไม่มีเครื่องหอมในดินแดนโพ้นทะเลใดเทียบเคียงได้

(2)

กฤษณาจากดินแดนโพ้นทะเลต่างๆ เงินล่ำคุณภาพดีที่สุด ฉ่านเฉิงคุณภาพรองลงมา พันธุ์กฤษณาของเงินล่ำมีหลากหลายชนิด แหล่งผลิตอยู่ที่เต็งหลิวเหมย กลิ่นหอมกว่าดินแดนโพ้นทะเลอื่น กฤษณานั้น สามารถใช้เป็นเครื่องกระจายยา (พบ) บริเวณหมู่ซานตัง (毋山*洞) ซึ่งเป็นถิ่นที่อยู่ของชนเผ่าหลี่ (黎) ในมณฑลไห่หนาน จึงเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า กฤษณาจีน (土沉香) แม้แต่ชิ้นขนาดเล็ก ยังนับว่าเป็นของยากแม้แต่ในมณฑลไห่หนานเอง ราษฎรของมณฑลใช้วัว 1 ตัวสำหรับแลกกับเครื่องหอม 1 ทาบของพวกเขาเหล่าหลี่ อย่างน้อยที่สุดจะเป็นกฤษณา (沉水) สัก 2-3 ส่วนใน 10 ส่วน เวลานั้น ราคาคุณภาพเทียบเท่ากับทองคำ พ่อค้าจึงมักจะไม่ซื้อขายพวกเขาเหล่านั้นที่เดินทางไกลก็ไม่สามารถซื้อหาได้มากนัก ราษฎรภาคกลางใช้กฤษณาจากเรือสินค้าดินแดนโพ้นทะเลที่เมืองกว่างโจว มีเพียงของเต็งหลิวเหมยเท่านั้น ที่คุณภาพพอทัดเทียมได้

จูฟานจื่อ (บันทึกดินแดนโพ้นทะเล)

(1)

เงินลา (真腊) ตั้งอยู่ติดกับตอนใต้ของฉ่านเฉิง (占城) ทิศตะวันออกติดทะเล ทิศตะวันตกติดผู้กาน (蒲甘) ทิศใต้ติดกาหลัวซี (加罗希) เต็งหลิวเหมย (登流眉) ปอซีอหลาน (波斯兰) หลัวหู (罗刹) ซานลั่ว (三泐) เงินหลี่ฟู (真里富) ล้วนเป็นรัฐในปกครอง (属國) ของประเทศดังกล่าว ทางตอนใต้ของประเทศแห่งนี้ติดต่อกับกาหลัวซี (加罗希) รัฐในปกครองของซานผ้อฉี

(2)

ประเทศเต็งหลิวเหมย (登流眉國) ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของจีนลา (真腊) ผู้นำมดดมเป็นมวย
ประดับด้วยดอกไม้ ห่มผ้าคลุมไหล่สีแดงแต้มขาว ยามเช้าออกว่าราชการกลางแจ้ง ไม่มีห้องพระโรง ภาชนะ
สำหรับใส่อาหารและน้ำดื่มทำจากใบตาล ไม่ใช่ช้อนและตะเกียบ ใช้มือหยิบอาหารกิน (ที่นั่น) มีภูเขาลูกหนึ่งชื่อ
ว่าอู่่ง (无弄) ภายหลังจากพระศาสนาปริณิพานได้มาปรากฏพระวรกาย โดยมีช้างสัมฤทธิ์เป็นอนุสรณ์อยู่ ณ ที่
แห่งนั้น ผลิตผลพื้นเมืองมีกระวาน กฤษณา ชีผึ้ง และทองกวาว

(3)

ประเทศสิงหยาช็อกกา (凌牙斯加國) สามารถไปถึงได้โดยเรือจากตานหม่าลิ่ง (单马令) 6 วัน 6
คืน หรือโดยเส้นทางบก ผู้นำนุ่งโสร่งไม่สวมรองเท้า ประชาชนตัดผมสั้นและนุ่งโสร่งเช่นเดียวกัน ผลิตผลพื้นเมืองมี
งาช้าง นอแรด กฤษณา ไม้หอม และการบูร พืชต่างชาติชื่อชวยสุรา ข้าว ผ้าไหม เครื่องเคลือบ และสินค้าต่างๆ
โดยเทียบราคากับเงินและทองคำ จากนั้นกำหนดเป็นราคาซื้อขาย เช่น สุรา 1 เติ่ง ราคา 1 ตำลึงเงิน หรือ 2 เฉีย
นทองคำ ข้าว 2 เติ่ง ราคา 1 ตำลึงเงิน ข้าว 10 เติ่ง ราคา 1 ตำลึงทอง เป็นต้น (สิงหยาช็อกกา) ส่งบรรณาการแก่
ประเทศชานผ่อฉีเป็นประจำทุกปี

หยุนกลุ่ม่านชาว (ปกิณกะสมัยราชวงศ์ซ่ง)

เจ้าท่ามณฑลฝูเจี้ยน^① เดินทางไปยังเรือสินค้าของดินแดนต่างๆ

เงินล่า (มีอีกชื่อหนึ่งว่าเงินหลู่) ชานปัว (三汊) หยวนหยาง (缘洋) เต็งหลิวเหมย ซีเมิง (西棚)
หลั่วหู และผูกาน (蒲甘) มีเครื่องหอม เช่น กายาน (?) (金颜香) ดินแดนเหล่านั้น ไม่มีปรากฏในบันทึก
ประวัติศาสตร์ กรมเจ้าท่าเท่านั้นที่มีบันทึก

เหวินซางจ่าลู่ (ปกิณกะสำนักเหวินซาง)

ขุนนางฝ่ายพิธีการทำหน้าที่ดูแลรับรองทูตานุทูตจากดินแดนโพ้นทะเล :ดินแดนตอนใต้ 15 แห่ง :
แห่งแรกชื่อว่าเจียวจื่อ (交趾) เป็นดินแดนเวียดนาม (เยว) ใต้ สมัยราชวงศ์ถังอยู่ภายใต้การปกครองของมณฑลเจียว
โจวแห่งที่ 10 ชื่อว่าตานหลิวเหมย (丹流眉) ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของจีนล่า

^① 福建市舶司 (Supervisor of Maritime Trade)

กุ้ยใหญ่เหิงจื่อ (บันทึกขนบธรรมเนียมประเพณีมณฑลกว้างหนานตะวันตก)^①

กฤษณา (沉香) ขึ้นหนึ่งนั้นพบบริเวณถิ่นที่อยู่ของชนเผ่าหลี่ (黎) ในมณฑลไห่หนาน เรียกอีกชื่อหนึ่งว่า กฤษณาจีน (土沉香, Aquilaria sinensis) แต่ชื่อเครื่องหอมจากเรือสินค้าจ่านเฉิง เงินล่ำที่เมืองกว้างโจว และเมื่อไม่กี่ปีมานี้ยังมีนิยมที่มาจากดิงหลิวเหมย (丁流眉) ข้าพเจ้าได้ทดลองแล้ว คุณภาพทัดเทียมเพียงกฤษณาชั้นรองจากมณฑลไห่หนาน กฤษณาจากต่างชาติกลิ่นฉุนแรง ผู้ที่ไม่ชอบกลิ่นฉุนแรงจะทนไม่ได้นาน และมีลักษณะเป็นไม้ ทำให้คว้นมีกลิ่นไหม้

กงซู่จี (บันทึกกงซู่)

รัชศกเฉียนเต๋อ ปีที่ 1 (乾道元年) ปีนั้น พิษพันธัญญาหารไม่บริบูรณ์ ราษฎรจำนวนมากประสบกับทุกข์ภัย ต้องกระจายกันอาศัยอยู่ตามวัดวาอาราม (ราชสำนัก) นำเสบียงออกแจกจ่ายเพื่อบรรเทาภัย ราษฎรส่วนใหญ่จึงได้พ้นภัย ท่อค้ำจากเงินหลี่สูญเสียชีวิตอยู่นอกเมือง มีทรัพย์สินติดตัวจำนวนมาก ขุนนางห้องที่มีคำสั่งให้เก็บรักษาไว้ จ้าวปู้กู่ (赵伯圭) กล่าวว่า “คนแดนไกลโซคร้ายต้องมาเสียชีวิตยังที่แห่งนี้ แล้วจะยังเห็นแก่ประโยชน์ได้อย่างไรเล่า” ครั้นแล้วจึงให้บรรจุกุศพลีโลง แล้วให้เหล่าผู้ติดตามนำกลับไปยังบ้านเกิด ปีต่อมา ชาวจิน (金人) ส่งสาส์นขอบคุณมาความว่า “คหบดีที่อยู่ภายใต้การอุปถัมภ์ของกษัตริย์แห่งดินแดนเราได้เสียชีวิตลง แต่ครอบครัวยังได้ทรัพย์สินคืน ทำให้ได้เห็นการปกครองอันเปี่ยมด้วยคุณธรรมของจีน เป็นที่เลื่อมใสยิ่งนัก จึงให้เลิกธรรมเนียมการยึดทรัพย์สินแต่นั้นมา” ผู้นำสาส์นยังเล่าต่อว่า ครอบครัวของพ่อค้าที่ถึงแก่กรรมได้บริจาคทรัพย์สินทั้งหมดที่ได้รับคืนเพื่อสร้างสถูป 3 องค์ แล้ววาดรูปของเจ้าปู้กู่ไว้สักการบูชา ดินแดนโพ้นทะเลต่างๆ ที่รัฐข้าพเจ้าก็แซ่ซ้องยินดี ทุกวันนี้ราษฎรในดินแดนดังกล่าวสักการบูชาด้วยสิ่งของมีค่าเพื่อเป็นการขอพรให้แก่เจ้าปู้กู่

หยวนสี่ (พงศาวดารราชวงศ์หยวนฉบับหอหลวง)

(1)

วันบั้งเงิน เดือน 12 ปีที่ 16 รัชศกจื่อหยวน ทรงมีพระบรมราชโองการรับสั่งขุนนางสภาลาโหม (枢密院) และสำนักยั้นหลิน (翰林院) ปรึกษาหารือกับสำนักราชเลขาธิการ (中书省) และซั่วตู (唆都) เกี่ยวกับ การเกลี้ยกล่อมให้รัฐต่างๆ เข้ามาสวามิภักดิ์

^① มณฑลกว้างหนานตะวันตก (广南西路) ครอบคลุมอาณาเขตส่วนใหญ่ของมณฑลกว่างซีในปัจจุบัน

(2)

วันติงโฮ่ย เดือน 12 ปีที่ 16 รัชศกจื้อหยวนทรงมีพระบรมราชโองการให้เจ้าครองรัฐในพระราชอาณาเขตและรัฐภาคพื้นสมุทรเข้ามาสวามิภักดิ์

(3)

วันจี้ไห่ เดือน 6 ปีที่ 19 รัชศกจื้อหยวน ทรงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ขุนพลเหอจื่อจื่อ (何子志) เป็นทูตไปยังสยาม

(4)

วันซินไฉ่ เดือน 10 อธิกมาส ปีที่ 26 รัชศกจื้อหยวน หลั่วหู (罗斛) และหนี่ว์เหิน (女人) ส่งทูตมาถวายสิ่งของพื้นเมืองเป็นบรรณาการ

(5)

วันกู่ยเว่ย เดือน 10 ปีที่ 28 รัชศกจื้อหยวน กษัตริย์แห่งหลั่วหูส่งทูตมาถวายสุพรรณบัฏพร้อมด้วยสิ่งของพื้นเมือง อาทิ ทองคำ งาช้าง นกกระเรียนมงกุฎแดง นกแก้วห้าสี ชนกกกระเด็น นอแรด การบูร เป็นบรรณาการ

(6)

วันเจี่ยเถิน เดือน 10 ปีที่ 29 รัชศกจื้อหยวน ผู้ว่าการณฑลกวางตุ้งส่งคนนำสุพรรณบัฏจากกษัตริย์แห่งสุโขทัย (暹國) ขึ้นมาถวาย ณ กรุงปักกิ่ง

(7)

วันเจี่ยหยิน เดือน 4 ปีที่ 30 รัชศกจื้อหยวน ทรงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ส่งทูตไปเกลี้ยกล่อมให้สุโขทัย (暹國) มาสวามิภักดิ์

(8)

วันเกิงหยิน เดือน 6 ปีที่ 31 รัชศกจื้อหยวน ก่านมู่ตึง (敢木丁) แห่งเมืองปี้ฉ่าปู้หลี่ (必察不里城) ส่งทูตมาถวายเครื่องบรรณาการ

(9)

วันเจี่ยซวี เดือน 7 ปีที่ 31 รัชศกจื้อหยวน ทรงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ก่านมู่ตึง กษัตริย์แห่งสุโขทัยมาเข้าเฝ้า ณ กรุงปักกิ่ง แต่เนื่องด้วยเหตุขัดข้อง จึงส่งพระราชโอรส พระอนุชา และขุนนางติดตามมาเป็นประจักษ์แทน

(10)

วันกู่ไห่ เดือน 12 ปีที่ 2 รัชศกหยวนเจิน พระราชทาน เครื่องแต่งกายแก่ทูตละโว้

(11)

วันเหรินหยิน เดือน 4 ปีที่ 1 รัชศกต้าเต๋อ พระราชทานเครื่องแต่งกายแก่ทูตจากสุโขทัยและละโว้
ตามลำดับศักดิ์

(12)

วันกู่เว่ย อธิกมาศ เดือนอ้าย ปีที่ 3 รัชศกต้าเต๋อ มั่วชื่อโฮยว (没刺由) ทูตจากสุโขทัยและละโว้มา
ถวายสิ่งของพื้นเมืองเป็นบรรณาการ ทรงพระราชทานตราหู่ฝู (虎符) แก่รัชทายาทแห่งสุโขทัย

(13)

วันบิ่งเชิน เดือน 5 ปีที่ 3 รัชศกต้าเต๋อ สู้กู่ไถ (速古台) สู้หลงถัน (速龙探) เป็นซีหลี่ (奔溪
里) และดินแดนต่างๆ แถบทะเลใต้ส่งเสื่อ ช้างเป็นเครื่องบรรณาการ

(14)

วันเจียจื่อ เดือน 6 ปีที่ 4 รัชศกต้าเต๋อ คณะทูต 22 คนจากสุโขทัย (暹國) จามปา (占八) และ
ประเทศอื่นๆ เข้าเฝ้าถวายเครื่องบรรณาการ พระราชทานเสื่อและส่งกลับ

(15)

วันกู่เหมา เดือน 3 ปีที่ 1 รัชศกเหยียนไย่ว กษัตริย์แห่งสุโขทัย (暹國) ส่งขุนนางนามอ้ายตาน (爱耽)
มาถวายเครื่องบรรณาการ

(16)

วันดิงจื่อ อธิกมาศ เดือนอ้าย วสันตฤดู ปีที่ 6 รัชศกเหยียนไย่ว สุโขทัย (暹國) ส่งทูตอัญเชิญพระราช
สาส์นมาถวายสิ่งของพื้นเมืองเป็นเครื่องบรรณาการ

(17)

วันกู่เซี้อ อธิกมาศ เดือนอ้าย วสันตฤดู ปีที่ 3 แห่งรัชศกจื่อจื่อ สุโขทัย (暹國) และ ส่งทูตมาถวาย
เครื่องบรรณาการ

(18)

ราชสำนักประชุมปรึกษาหารือเรื่องการจะยกทัพปราบสุโขทัย (暹國) ละโว้ (罗斛) เป็นต้น เจียหลู่ นำคำชื่อ (迦魯納答斯) ถวายฎีกากราบทูลว่า “(ประเทศ) เหล่านี้เป็นเพียงประเทศเล็กๆ แม้พิชิตได้จะมีประโยชน์อันใด ? การส่งกองทัพไปเช่นฆ่าผู้คนไม่สู้ส่งทูตไปว่ากล่าวให้เห็นดีแลเห็นร้าย หากไมยินยอมเชื่อฟังเข้ามาสวามิภักดิ์ค่อยใช้กำลังทหารปราบปรามก็ยังไม่สาย”

(19)

เดือน 10 ปีที่ 19 แห่งรัชศกจื้อหยวน (ค.ศ. 1282) เนื่องด้วยเป็ยโหยวปูล่าเจ้ออู่หน่างซู่ย (李由朴刺者吾曩岁) กษัตริย์รัฐจามปา (占城國) ส่งทูตมาขออนบ้น้อมเป็นรัฐในปกครอง (จักรพรรดิ) จึงทรงโปรดเกล้าฯ ให้ฉั่วตู (唆都) เสนาบดีฝ่ายขวา (右丞) จัดตั้งมณฑลเพื่อควบคุมดูแล ต่อมาไม่นาน พระราชโอรสนาม ปู้ตี (朴帖) ครองอำนาจ ไมยินยอมสวามิภักดิ์ เมื่อครั้งเหอจื่อจื่อและหวงผู้เจี๋ยเป็นทูตไปยังสุโขทัย (暹國) และเมื่อครั้งชวนเว่ยชื่อ (宣慰使) โยวหย่งเสียน (尤永賢) ย่าหลาน (亚兰) และคณะเป็นทูตไปยังประเทศหมาปาเออ (马八儿國) นั้น ขณะกองเรือข้ามจามปาได้ถูกจับกุม ด้วยเหตุนี้ จึงส่งทหารเข้าปราบปราม

(20)

วันที่ 30 เดือนอ้าย ปีที่ 20 รัชศกจื้อหยวน วันนั้น (จ้านเล็ง) สังหารเหอจื่อจื่อ หวงผู้เจี๋ย และพรรคพวก รวม 100 คนเศษ

(21)

ปีที่ 1 รัชศกหยวนเจิน รัชสมัยจักรพรรดิเฉิงจง สุโขทัยถวายพระราชสาส์นสุพรรณบัฏ ทูลขอให้ราชสำนักส่งทูตไปเยือน แต่ขณะเมื่อพระราชสาส์นสุพรรณบัฏมาถึงนั้น (ราชสำนัก) ได้ส่งคณะทูตไปเยือนก่อนแล้ว ประเทศนั้นน่าจะยังไม่ทราบความดังกล่าว ทรงพระราชทานแผ่นป้ายทองคำแก่ทูต และให้เร่งรีบติดตามคณะทูตของราชสำนักเพื่อเดินทางไป (ยังอาณาจักรสุโขทัย) อนึ่ง การบรรพชาที่พระหว่างสุโขทัยและมหาพลีโยเออ (麻里予儿) ที่มีมาแต่ก่อนหน้านั้น เวลานั้นต่างก็เข้าสวามิภักดิ์ (ต่อราชสำนัก) ด้วยกันแล้ว จึงมีพระบรมราชโองการไปยังสุโขทัยว่า “จงอย่ากระทำอันตรายแก่มหาพลีโยเออ (麻里予儿)”

ปีที่ 3 แห่งรัชศกต้าเตอ กษัตริย์แห่งสุโขทัย (暹國) กราบทูลว่า เมื่อครั้งที่สมเด็จพระบิดายังพระราชอยู่ ณ ราชสำนักเคยพระราชทานเครื่องทรงม้า ม้าขาว และเสื้อแพรทองคำ จึงขอพระราชทานสิ่งของตามที่ได้พระราชทานแต่ก่อนมา จักรพรรดิทรงเห็นชอบตามคำกราบทูลของเสนาบดีทวนเจ้อต้าหลาน (完泽答刺罕) ว่า “หากพระราชทานม้าแก่อาณาจักรเล็กแห่งนั้น เกรงว่าอาณาจักรข้างเคียงจะดิฉินนินทาราชสำนัก” พระราชทานเพียงเสื้อแพรทองคำ ไม่พระราชทานม้า (แก่สุโขทัย)

ซินหยวนสี่ (พงศาวดารราชวงศ์หยวนฉบับหอหลวง (ชำระใหม่))

สุโขทัย (暹) และละโว้ (罗刹) เดิมเป็นส่วนหนึ่งของอาณาจักรฟูนัน (扶南國) บริเวณตอนเหนือของสุโขทัยติดต่อกับป่าไปสีฟูที่อยู่ติดกับมณฑลยูนหนาน ทางตะวันตกติดต่อกับอันหนาน (安南) และทางตะวันตกเฉียงเหนือติดต่อกับอาณาจักรหมิ่น (緬國) ละโว้ตั้งอยู่ทางใต้ของสุโขทัย ติดกับทะเล ดินแดนสุโขทัยแห้งแล้ง ไม่เหมาะแก่การเกษตรกรรม ละโว้มีที่ราบกว้างใหญ่ ผลผลิตอุดมสมบูรณ์ ชาวสุโขทัยต้องพึ่งพาอาศัย (จากละโว้) มีแม่น้ำสายใหญ่ไหลจากสุโขทัยผ่านละโว้และลงสู่ทะเลทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ของละโว้ ทุกๆ ฤดูร้อนน้ำทะเลไหลเข้าสู่แม่น้ำตอนใน ชาวนาจะอาศัยช่วงเวลาดังกล่าวว่านเมล็ดพันธุ์ ต้นกล้าค่อยๆ เติบโตตามระดับน้ำ น้ำสูงหนึ่งฉือ (尺) ต้นกล้าสูงหนึ่งฉือ (尺) เมื่อน้ำลดต้นกล้าจะสุกพร้อมเก็บเกี่ยว มีการว่านเมล็ดพันธุ์แต่ไม่มีการไถว่าน ด้วยเหตุนี้ พิษพรณธัญญาหารจึงอุดมสมบูรณ์และราคาถูก

พงศาวดารราชวงศ์จิ้นบันทึกว่า อาณาจักรฟูนันอยู่ห่างจากอาณาจักรหลินอีไปทางทิศตะวันตก 3,000 กว่าลี้ อยู่บริเวณอ่าวใหญ่ อาณาเขตกว้างยาว 3,000 ลี้ ราษฎรทำการเกษตรกรรมเป็นหลัก เพาะปลูก 1 ปี เก็บเกี่ยวผลผลิต 3 ปี นับแต่สมัยราชวงศ์จิ้น ช่ง ฉี เหลียง สุย และถังได้ส่งเครื่องราชบรรณาการมาโดยตลอด ภายหลังแบ่งออกเป็นสุโขทัยและละโว้ ปีที่ 26 แห่งรัชศกจื้อหยวน รัชสมัยจักรพรรดิซื่อจู ละโว้ส่งคณะทูตมาถวายเครื่องราชบรรณาการ ปีที่ 1 รัชศกหยวนเจิน รัชสมัยจักรพรรดิเจิงเจง สุโขทัยส่งพระราชาสันสุพรรณบริภุมมาถวายสุโขทัยและหมาหิ้ววีเอ้อ (麻里子儿) เคยทำศิกรบรฆ่าฟันกันมาแต่เก่าก่อน เวลานี้ต่างเข้าสวามิภักดิ์ (ต่อราชสำนัก) ด้วยกันแล้ว ปีที่ 3 แห่งรัชศกจื้อจื่อ รัชสมัยจักรพรรดิฉิงจู่ สุโขทัยถวายเครื่องราชบรรณาการ ระหว่างรัชศกจื้อเจ็ง รัชสมัยจักรพรรดิฉู่ยง สุโขทัยสวามิภักดิ์ต่อละโว้ ผนวกรวมกันเป็นอาณาจักรสยาม (暹罗國) อาณาเขตทางใต้เรียวยาว (斗) ลงสู่ทะเล ลักษณะคล้ายปั้งกี ยาวประมาณ 3,000 ลี้ ไกลออกไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ คือ อาณาจักรจัมปาและอาณาจักรเจนละ ตั้งอยู่ห่างกันแค่เพียงทะเลกัน เป็นอ่าวขนาดใหญ่

คำอธิษฐาน

ทรง

ภูเขาและแม่น้ำล้อมรอบ เขตที่อยู่อาศัยเป็นที่ราบกว้างใหญ่ ไร่นาทอดยาวติดต่อกันเป็นผืนใหญ่ พื้นดินอุดมสมบูรณ์ อากาศไม่ร้อนไม่หนาวตลอดปี ฤดูใบไม้ผลิและฤดูร้อนฝนตกชุก ธรรมเนียมประเพณีหยากะต่าง ราษฎรชายหญิงไม่รู้ในสิ่งที่ควรไม่ควรนัก หลังจากให้กำเนิดบุตร จะนำแผ่นไม้มาประกบไว้ทั้งสองด้าน จนเมื่ออายุได้ 2 สัปดาห์จึงจะนำไม้ออก และโกนผมไฟเมื่ออายุครบ 1 ปี แล้วห่อทารกด้วยผ้าฝ้าย

(ชาวทรง) ใช้หน้ากะทิหมักกับข้าวเหนียวแล้วทิ้งไว้ครึ่งเดือนกลายเป็นสาโท (?) มีรสขมและเผ็ด เมื่อทับทิมออกผลในเดือน 2 จะนำมาหมักเป็นเหล้าที่ทับทิมมีรสหวานอมเปรี้ยว สามารถแก้กระหายได้ดี ผลผลิตท้องถิ่นมี

กระวาน งาช้าง ชนกรกระเด็น ชีฉิ่ง และผ้าฝ้าย ส่วนสินค้าที่นำมาค้าขายมีสินค้าจำพวกทองแดง เครื่องเคลือบ
ชามลายคราม การกระเบื้อง คนโท เครื่องเงิน ผ้าอุหลุน (巫伞布)

หลัวหู

ภูเขาหินสีขาวสูงชันเป็นดั่งกำแพงปราการ แผ่นดินหลัวหูเป็นที่ราบกว้างใหญ่และอุดมสมบูรณ์ด้วยพืชพันธุ์
ธัญญาหารนานาชนิด ซึ่งราษฎรชาวเสียนได้พึ่งพาอาศัย อากาศอบอุ่นตลอดเวลาดังฤดูใบไม้ผลิ ธรรมเนียม
ประเพณีของราษฎรนั้นเรียบง่าย ทั้งผู้ชายและผู้หญิงต่างเกล้ามวย โทกผ้าที่ทำจากผ้าฝ้าย และสวมเสื้อมวย ทุก
ครั้งที่มีการตัดสินโทษในเรื่องเงินทอง เรื่องพืชพันธุ์ธัญญาหาร เรื่องการเดินทางไปมาล้วนขึ้นกับผู้หญิง ที่บ่อยครั้งมี
สติปัญญาและกล้าตัดสินใจกว่าผู้ชาย

ราษฎรต้มเกลือจากน้ำทะเลและหมักเหล้าจากข้าวเหนียว หลัวหูมีผู้ปกครอง มีกฎให้ใช้เบี้ยแทนเหรียญ ซึ่ง
เบี้ยนั้นใช้กันอย่างแพร่หลาย โดยกำหนดให้ 1,000 เบี้ยมีค่าเท่ากับ 24 ตำลึง ทำให้เกิดความสะดวกแก่ราษฎร

ผลผลิตท้องถิ่นของดินแดนแห่งนี้คือ ไม้หอมหลัวหู (罗斛香) ซึ่งมีกลิ่นหอมไกลและบริสุทธิ์สดชื่นเป็นรอง
เพียงกุชณา รongลงมาไม้ฝาง นอแรด งาช้าง ชนกรกระเด็น และชีฉิ่ง ส่วนสินค้าที่นำมาค้าขายมีเครื่องเคลือบ
ลายคราม ผ้าฝ้ายพิมพ์ลาย ทอง ดีบุก หนักจากไหหนาน และเบี้ยที่ทำจากเปลือกหอย

ดินแดนที่อยู่ในปกครองมีหิมเล่อฝอ (弥勒佛) อุหนานกั๋ว (忽南主) ซ่านซือป่าน (善司坂) ซูล่าซือ
อ๋อง (苏刺司坪) จี้ดุนลี (吉顿力) แต่ดินแดนเหล่านี้ไม่มีผลผลิตจึงนำมากล่าวรวมไว้ ณ ที่นี้

เงินลู่

จากภูเขาหม่าจูน () โดยทางน้ำจะไปถึงดินแดนแห่งนี้ได้โดยเส้นทางผ่านหามาหลาย ซึ่งเป็นเส้นทางข้ามเขา
หลายลูกและมีโจรป่า ที่น่าไม่ตื่นัก การเพาะปลูกมีเพียงเล็กน้อย ราษฎรปลูกมันสำปะหลังตลอดจนน้ำเต้า แดงโม
และหาทาทะเล ปู หอยกาบ และกุ้งมาเป็นอาหาร ที่ราบลุ่มแม่น้ำตอนในมีปูและปลาอุดมสมบูรณ์ ราษฎรที่อาศัย
อยู่ริมฝั่งแม่น้ำ แต่ละครั้งที่ทอดแห จะได้อาหารสำหรับดำรงชีวิตหลายวัน อากาศร้อน ธรรมเนียมประเพณีคล้าย
ราษฎรชายหญิงโทกศีรษะด้วยผ้าฝ้าย

ราษฎรต้มเกลือจากน้ำทะเล ทอเครื่องจักรสารเป็นอาชีพหลัก มีผู้ปกครอง ผลผลิตท้องถิ่นคือกล้วย ไข่
เบี้ยที่ทำจากเปลือกหอยเป็นเงินตราเช่นเดียวกับเสียน สินค้าที่นำมาค้าขายเป็นสิ่งของจำพวกทองแดง กระดาษ
เหล็ก 3 ขา ลูกปัดทองแดง ลูกปัดหิน 5 สี เปลือกหอยขนาดต่างๆ (大小埤) ผ้าฝ้ายทอลาย (花布) กลอง ผ้า
ฝ้ายสีเขียว (青布)

เสียน

จากซินเหมินไฉ่เข้าสู่่อว่แห่งหนึ่ง แนวเขาด้านนอกซุระและเป็นชะง่อนแหลม ส่วนแนวเขาด้านในนั้น อยู่ลึกเข้าไป พื้นดินไม่อุดมสมบูรณ์ ไม่เหมาะแก่การเพาะปลูก ต้องพึ่งพาธัญญาหารจากหลัวหูทุกปี อากาศไม่แน่นอน ธรรมเนียม (ชาวเสียน) นิยมการปล้นสดมภ์ ทุกครั้งที่เกิดความวุ่นวายในดินแดนอื่น (ชาวเสียน) จะลงสำภาหนึ่งร้อยลำที่บรรทุกลูกเสียบิงอาหาร (ซาหู) เต็มลำ จากนั้นออกสำภาด้วยความเอิกเทิมและเข้าโจมตียึดครองดินแดนที่ตนต้องการ เมื่อไม่กี่ปีมานี้ ได้ออกเรือ 70 ลำเศษโจมตีด่านหม่าซี (单马锡) จนถึงคูเมือง เวลาผ่านไปหนึ่งเดือนก็ยังไม่สามารถตีเมืองได้สำเร็จ ชาวเมืองแห่งนั้นปิดประตูและรักษาเมืองอย่างแข็งขันไม่กล้าออกรบด้วยประจวบกับเหตุจากชาวเดินทางผ่านมา ชาวเสียนได้ยึดกิตติศัพท์ดังกล่าวจึงหลบซ่อนแล้วเข้าไปปล้นสดมภ์ซีหลี่ (昔里) แล้วจึงถอยทัพกลับ เดือน 5 ฤดูร้อน ปีจีโฉ่ว รัชศกจื้อเจิ้ง เสียนยอมสวามิภักดิ์ต่อหลัวหู

เมื่อมีผู้ใดตายลงจะนำปรอทกรอกเข้าไปในร่างเพื่อรักษาศพนั้น ราษฎรชายและหญิงแต่งกายเช่นเดียวกับหลัวหู และใช้เบี้ยที่ทำจากเปลือกหอยเป็นเงินตราเช่นเดียวกัน

ผลผลิตท้องถิ่นมีไม้ฝาง ตึบุก ผลกระเบา งาม้าง และขนนกกระเต็น ส่วนสินค้าที่นำมาค้าขายมีสิ่งของจำพวกลูกปัด ปรอท ผ้าฝ้ายสีน้ำเงิน ทองแดง และเหล็ก

ซูเหมินป้าง

ภูผาหินแกรนิตสูงชันตั้งแนวปราการ มีที่ราบสำหรับตั้งถิ่นฐานอยู่ตรงกลาง พื้นดินไม่อุดมสมบูรณ์ ไรนามีอยู่เพียงเล็กน้อย ส่วนใหญ่ปลูกข้าวสาลีเพื่อบริโภค อากาศอบอุ่นเกือบตลอดทั้งปี (ชาวซูเหมินป้าง) ไร้ซึ่งอารยะอาศัยพึ่งพาธัญญาหารจากดินแดนอื่นสำหรับเลี้ยงราษฎร อาศัยพอคว้านิชสร้างคามมั่งคั่งให้แก่ดินแดน ราษฎรชายหญิงปล่อยผมยาว แต่งกายด้วยเสื้อผ้า คาดด้วยผ้าสีจี้ตัน (?) (斯吉丹布)

ราษฎรต้มเกลือจากน้ำทะเล มีผู้ปกครองดินแดน ผลผลิตท้องถิ่นมีขนนกกระเต็น ไม้ฝาง ซีฉี๊ง และหมากสินค้าที่นำมาค้าขายมีสิ่งของจำพวกน้ำตาล ผ้าอุหลุน (?) เป็นต้น

ต้าเต๋อหนานไห้จื้อ (บันทึกดินแดนทะเลใต้)

เงินลำปกครอง :

เงินหลี่ฟู่ เต็งหลิวเหมย ผูกาน หรงหลี่

หลัวหู

เสียนหลัวปกครอง :

ช่างσύ่ย ชู่กู่ตี